

TÁRSULATI ÜGYEK.

Választmányi ülés 1893-ik évi márczius 15-ikén.

Elnök: Szily Kálmán.

Jegyző: Csopey László.

Jelen vannak: Csapodi I., Czögler A., Entz G., Frivaldszky J., Fröhlich I., Horváth G., Ilosvay L., Klug N., Mágócsy-Dietz S., Staub M. és Wartha V. választmányi tagok; Heller Á. könyvtárnok, Lengyel Béla első-, Paszlavszky J. másodtitkár és Lengyel István pénztárnok.

Lengyel Béla elsőtitkár előterjeszti a kereskedelemügyi m. kir. miniszter leiratát az 1896. évi kiállítás ügyében. — Tudomásul vétetik.

A titkár előterjeszti az állattani szakértekezlet indítványát a magyar fauna rendszeres és hiteles jegyzékének az 1896. évig való összeállítása érdekében, mely a Társulat kiadásában egy közös műben, körülbelül 50 nyomatott íven jelennek meg. — A választmány örömmel üdvözli az alapvető munka kiadásának eszméjét és kiadását elvállalja.

Lengyel István pénztárnok előterjeszti a forgótőke állását februárius végén. — Tudomásul vétetik.

A pénztárnok jelenti, hogy az alap-tőke állománya jelenleg 104,285 frt 48 krt teszen. — Tudomásul vétetik.

A titkár jelenti, hogy Rombauer Tivadar, tengerészkapitány Fiumében, az örökítő tagok sorába lépett. — Örvendetes tudomásul szolgál.

A titkár mélyen elszomorodva jelenti, hogy az utolsó választmányi ülés óta 9 tag haláláról értesült. Elhunyt Baranyay Gáspár gazdatiszt, Marczelházan; Barsi József nyug. tisztviselő, Budapesten; Gergelyfi János birtokos, Mária-Pócson; Haltenberger Pál papnövendék, Egerben; Koretkó Antal gyógyszerész, Kassán; Dr. Lövengárd Bertalan orvos, Szent-Miklóson; Nagy Gyula gyógyszerész, Budapesten; Salfai Sali Antal gyógyszerész Baján;

Zsendovics József érseki titkár, Egerben — Szomorú tudomásul vétetik.

Kilépésőket jelentették 18-an. — Tudomásul van.

Mint régi adósok kitörlésre ajánltnak 14-en. — Tudomásul szolgál.

A jegyző felolvassa az utolsó választmányi ülés óta a könyvtárba beérkezett ajándékokat, melyek a következők: Markó László, A ragály és védekezésünk, a szerző ajándéka; Schächter Miksa és Lakits Ferencz, A magyar orvosok és természetvizsgálók 1892 augusztus 22—25-ig Brassóban tartott XXVI. vándorgyűlésének történeti vázlatja és munkálatai, a központi választmány ajándéka; Jelentés az 1884—1889. években felmerült gazdasági károkról, a m. kir. állami rovtartani állomás ajándéka; Dr. Simonyi Jenő, Földrajz a kereskedelmi akadémiák és Középkereskedelmi iskolák számára, a szerző ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

A jegyző felolvassa az új tagokul ajánlottakat: Alm Ede m. á. v. hivatalnok Budapest, (ajánló: Szűs F.); Almásy György magánzó Kőszeg, (Chernel I.); Lovag Bakó Károly nagybirtokos Buza, (Istvánffy Gy.); Barbacsy Pál gyógyszerész Csögle, (Pláner J.); Beck József keresk. ak. tanár Budapest, (Bricht L.); Biró Géza gazd. ellenőr Szany, (Serényi A.); Boczkó István ügyvéd Tiszaföldvár, (Sax Frigyes); Borhy Andor gazd. akad. hallgató M.-Óvár, (Bing H.); Csonka Matild N.-Tapolcsány, (Adda V.); Deutsch Aladár gazdász Ercsi, (Kerekes L.); Dr. Donogány Zakariás e. tanársegéd Budapest, (Klug N.); Hoffmann Arnold theol. tanár Kassa, (Bóbita E.); Ihász Lajos földbirtokos Hathalom, (Konkoly M.); Istvánffy István kir. közjegyző Török-Becse, (Várnay I.); Dr. Kácsér Zsigmond ügyvéd Nagyikinda, (Hochstrasser J.); Gaádi Kayser Sándor kir. erdész Zágráb, (Bosnyák M.); Kindl Rezső tkp. könyvelő Zircz, (Havas Á.); Kovács János theol. hallgató Sopron, (Hollósy K.); Kovács Károly okl.

gyógyszerész Rév-Komárom, (Martonffy E.); Kovács Mihály s.-lelkész Jászfényszaru, (Tóth J.); Kühne Ferencz lapszerkesztő Budapest, (Metzger E.); Dr. Landauer Ármán e. tanársegéd Budapest, (Klug N.); Kisfaludi Lipthay Károly m. e. hallgató Budapest, (K. Lipthay S.); Mihola Lajos telekkönyvvezető Rév-Komárom, (Martonffy E.); Molnár Sándor jogász Tiszaföldvár, (Sax F.); Mőszl Gusztáv fels. leányisk. tanár Kassa, (Bóbita E.); Paál Lajos birtokos Tata-Tóváros, (Lengyel I.); Pájer Béla kereskedő Karczag, (Mácz Á.); Rádóczy Lajos m. á. v. hivatalnok Szeged, (Gugánovich L.); Richter Frigyes gazd. ak. hallgató M.-Óvár, (Bing H.); Sághy Gyula jószágfelügyelő Szany, (Serényi A.); Stühmer Frigyesné Budapest, (Erőss L.); Sinoros Szabó Sándor ügyvédjelölt Szentes, (Horváth J.); Szalay Lipót gyógyszerész Diósgyőr, (Holczler I.); Szautter Gusztáv ügyvéd Pécs, (Eibach E.); Szkurka Andor megyei állatorvos Berettyó-Ujfalu, (Tamássy G.); Tarczy Dezsdő ügyvéd Pápa, (Wachsmann J.); Tatay Imre állatorvos Hajdudorogh, (Petrucci J.); Tersztyánszky Imre gazd. ak. hallgató M.-Óvár, (Eölvédi J.); Tóth Károly tanító Szeged, (Tóth Gy.); Dr. Türk Marcell ügyvéd N.-Kikinda, (Hochstrasser J.); Ungvári László okl. kertész Czegléd, (Kovács A.); Ürmössy Boldizsár József plebános Német-Szt.-Mihály, (Scherer J.); Váradi Ferencz arvaszéki könyvelő Rév-Komárom, (Martonffy E.); Dr. Wolf Jakab ügyvéd N.-Kikinda, (Hochstrasser J.); kik mind a 45-en megválasztottak; velök a tagok száma 7711-re emelkedett, a kik között 204 alapító tag és 152 hölgy van.

Természettudományi estély

1893 januárius 27-ikén és februárius 1-én Gothard Jenő az »időméréséről« tartott előadásában vázolván az időmérés lényegét, megismertette a régiek időmérő szerszámain, a napórát és vízi órát; ilyen eszközöket be is mutatott. Ecsetelte azt a nagy szerepet, mely az ingának az időmérő eszközök történetében jutott; megmagyarázta a zsebórák, tehát a rugó hajtotta órák mivoltát; kifejtette a kronométer órák fontosságát és a tudományban való szerepüket. Az újabb kor vívmányainak az órákészítésben való felhasználását sem hagyta figyelmen kívül az előadó és megvilágította az elektromos órák szerkezetét. Végre fejtegette a csillag-idő és nap-idő fogalmát, meg-

magyarázván, hogy a Föld különböző pontjain miért van különböző időben a dél s miért sietnek óráink, ha nyugatra, és miért késnek, ha keletre utazunk; ezzel kapcsolatban megmagyarázta a zónaidő lényegét és a vele kapcsolatos nagy hasznát a népeknek egymással való érintkezésében.

Szakülés 1893 februárius 15-én. Hermann Ottó bemutatta a »miskolci palaeolith lelet«-et, mely három darab tűzkőszakóczából áll, a melyek közül a két nagyobb darab nemcsak nagyságával, hanem azzal is kitűnik, hogy teljesen megfelel annak a típusnak, melyet Mortillet a francia lelethehely szerint chelles-nek nevezett el. Részletesen tárgyalta a palaeolith-leletek kritériumait s kimutatta, hogy a miskolci lelet alak, anyag és technika dolgában az őskorra jellemző összes ismertető jegyeket egyesíti magában és az eddigi hasonló magyar leletek közül egyedül vehető klasszikusnak. (L. bővebben e füzet 169-ik lapján.)

Wittmann Ferencz »a nagy feszültségű és nagy sferoraságú áramokról« szóló előadásában bemutatta ama kísérletek egy részét, melyeket a magyarországi születésű Tesla amerikai elektrotechnikus a nagy feszültségű áramokkal végezett és ismertette az így keletkező elektromos szikrák nagy zajjal való kísülését és a testek szerepét a nagy feszültségű áramok hatása alatt.

Növényntani értekezéslet 1892. december 14-ikén.

1. Pavlicsek Sándor »*A busa-és rozsliszt-keverék alkatrészeinek kimutatása*« czímen ismerteti Benecke-nek és Kleberg-nek a lisztek vizsgálására vonatkozó módszereit. Benecke a sikké színére alapítja módszerét, Kleberg pedig a buzasikkének arra a tulajdonságára, hogy vízben összeáll és kigyúrható. Bemutatja ezután a Benecke módszerének alkalmazására maga szerkesztette készüléket, mellyel a két liszt keverékének alkatrészei a protein színével kimutathatók, sőt a készüléket esetleg az alkatrészek mennyiségének megállapítására is használhatóvá lehetne tenni.

2. Thaisz Lajos »*Mutatványok Dalmácia nyári flórájából*« czímen előadja, hogy 1893 augusztus havában három hétig utazott az Ádriai-tengeren, tanulmányozva a dalmát tengerpart és szigetek flóráját; összegyűjtött 150 faj növényt, mintegy 550 példányban, melyeket be is mutat.

3. Franzé Rezső »*Tanulmányok a Chlamydomonadineák systematikájáról*« című előadásában kifejtette, hogy ama 17 nem közül, mely eddig a Chlamydomonadineák családjában szerepelt, csak a következő öt tartható fenn: *Chlamydomonas*, *Sphaerella*, *Chlorogonium*, *Corbiera* és *Carteria*. A Chlamydomonadineák a rokonsági viszonyok szempontjából két csoportra oszthatók; *Chlorangium* és *Physocytium* az összekötő kapocs a Chlamydomonadineák és a Tetrasporeák között. A Chlamydomonadineák a Tetrasporeákból fejlődtek és egyrészt a Volvocineákhoz, másrészt pedig a Conjugátákhoz vezetnek.

4. Sztérényi Hugó jelentést tesz amaz indítványa sorsáról, melyet a fő- és székváros terein levő fák és cserjéknek névjelző táblácskával való ellátása ügyében tett. A szakértekezlettől elfogadott indítványt a társulat magáévá tette és az elnökség előterjesztette a fő- és székváros tanácsának. (L. a 216. lapon.)

5. Staub Móríciz »*A diluvialis kor lerakódásaiban előforduló néhány növényről*« értekezik. A gánóczi mésztufában

zárt moszatokban a velők mutuális viszonyban élő *Synedra ulna* nevű diatomeát is találta. A schleswig-holsteini és a klingeni (Brandenburg tartományban) kutatót tőzegtelepek a tavi rózsák ezelőtti földrajzi elterjedésére vetnek új világot.

A *Crateropleura holsatica*, *helvetica* és ennek *Nehringi* nevű formája olyan magvak, melyek a burok anatómiai szerkezetében lényegesen különböznek, de az észak-amerikai *Brassenia peltata* magvaira élénken emlékeztetnek. E magvak felfedezése lehetségessé tette egyszersmind, hogy a Caspary-féle *Holopleura Victoria*-ra nézve újabb tájékoztatást szereztünk, mert nem minden e néven leirt mag az. Feltűnő, hogy a Klingen mellett talált *Paradocarpus carinatus* *Nehr.* élő utódát még nem sikerült felfedezni.

6. Végül a szakértekezlet jegyzője Borbás Vincze részéről azt az indítványt terjeszti elő, »hogy az, a ki a fő- és székváros környékén vagy másutt magvakat szór el, azt az értekezletnek vagy valamely tudományos folyóiratnak jelentse be«. Az indítványt a szakértekezlet elfogadta.

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(8.) *Felhívás Magyarország állatvilágának összeállítására érdekében.* Társulatunk állattani szakértekezletén Dr. Horváth Géza kifejezte, hogy tudományos érdekből kívánatos volna, hogy *Magyarország faunája* — úgy a mint az eddigi kutatások alapján a XIX. század végén ismerjük — alapvető irodalmi műben összeállíttassék. »Magyarország állatvilágának teljes leírására, vagyis a teljes magyar fauna elkészítésére — úgymond — ez idő szerint sem időnk, sem erőnk. De tekintve, hogy most már az állattan majd minden részének vannak hazánkban szakavatott munkásai, a magyar zoológusok minden nagyobb nehézség nélkül összeállíthatnának egy oly munka megírására, mely a hazánk területén élő, illetőleg eddig biztosan megfigyelt állatfajoknak rendszeres és kritikai jegyzékét tartalmazná s egyszersmind a fauna teljes leírásának biztos alapját, úgyszólván prodromusát alkotná. Ilyen munka bizonyára nagy szolgálatot tenne nemcsak a hazai, hanem az általános

tudományosságunk is. Megmutatná nekünk is, hogy hol vannak faunánk ismeretében a legnagyobb hézagok, a melyek még szakavatott bűvárait várják.«

Ez alapon az állattani értekezlet az eszmét magáévá tette és azon indítványt, hogy a magyar zoológusok a magyar fauna rendszeres és hiteles jegyzékét — a mennyire lehetséges, az egyes állatfajok magyar nevével együtt — közös irodalmi műben összeállítsák, elfogadta s megvalósítása érdekében a Társulat választmányát felkérte, hogy a megírandó munka kiadását elvállalni szíveskedjék.

A választmány ez eszmét örömmel fogadta s az állattani értekezlettől kiküldött bizottságnak e munkára vonatkozó tervzetét helyesnek találva, a kiadás költségeit magára vállalta s a munka kiadását elhatározta, felkérve a nevezett bizottságot, melynek Frivaldszky János elnöklése alatt tagjai Daday Jenő, Entz Géza, Herman Ottó, Horváth

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.